

ВЛАДИМИР ОБРУЧЕВ

ПОЛЕТ ПО ПЛАНЕТИТЕ

Превод от руски: [Неизвестен], 1950

chitanka.info

Неотдавна имах интересен гост — един от летците на Главната дирекция за северния морски път. В полетите си над Ледовития океан те изучават състоянието и преместването на ледените полета и намират удобни пътища за корабите, пътуващи от запад и изток до сибирските пристанища за докарване на стоки до устията на големите сибирски реки, за снабдяване работниците от полярните станции и местното население и за откарване разни товари, пристигащи по сибирските реки.

Този летец е идвал при мен преди Отечествена война, когато участвувах в полярните разузнавания по изучаването на „недостъпния полюс“ и търсене на непознати земи сред ледовете — земите на Андреев и Санников. Сега, след толкова години, той пак ме споходи.

— Неотдавна се завърнах от много интересен, дори необикновен полет — ми каза той, след като се поздравихме.

— Да не сте намерили, най-после, загадъчната земя на Санников^[1] — зарадвах се аз. — На кое място? Като угаснал вулкан ли, както сам я описал в романа си?

— За съжаление, още не сме намерили земята на Санников — усмихна се моят гост. — И боя се, че тая земя вече не съществува, че тя, както твърдят нашите хидролози, се е смила, поради потъването на Арктика.

— Да, те мислят, че тая земя се е състояла от изкопаем лед както някои други острови в Ледовития океан, които се стапят пред очите ни и изчезват. Но досежно Земята на Санников, това трябва тепърва да се докаже.

— Ние бяхме много по-далеч, отколкото мислите. Аз участвувах в изследователски полетът до вътрешните планети от нашата слънчева система.

— Какво казвате?... С какъв самолет?

— Ракетен, с реактивно действие. И полетът бе сполучлив. Както виждате, завърнах се здрав и читав.

— На коя планета бяхте? Навярно най-напред на нашия спътник — Луната.

— Луната е интересна само за геолозите. На нея няма нито въздух, нито вода — никакъв живот. Ние бяхме много по-далеч — посетихме Венера и Марс.

— Това се казва полет! Разкажете каква е скоростта на движението, как ракетата излита и слиза, как е защитена срещу космичните лъчи. Каква е апаратурата ѝ?

— Рано е да се говори за това. Ракетата със всичките си особености е наше съветско постижение от последно време. Ето всичко, което може да се каже.

— А за наблюденията ви на планетите?

— Може. Скоро ще бъде публикуван научен отчет от нашите учени — участници в полета. Аз мога да ви предам само своите впечатления — не на учен, а на помощник щурман, който със собствените си очи е гледал и слушал някои обяснения на учените — на астронома, геолога, палеонтолога.

— Разкажете! Ще слушам с най-голямо внимание.

* * *

— Най-напред — започна разказа си летецът — се насочихме към Венера. Няма да описвам целия ни път, пък и вас, зная, повече ви интересува какво сме видели на самата планета.

Когато приближавахме Венера, аз предадох дежурство и, да си призная, тъй дълбоко заспах, че не видях как изглежда тази планета от близко разстояние. Събудих се, когато вече се промъквахме през завеса от гъсти мъгли, които я обвиваха. А когато излязохме от тях, видяхме пред себе си пейзаж, който твърде много ни напомни земния, нейде в Индийско море: големи, зелени планинисти острови между широки протоци, сякаш летяхме на голяма височина над Ява, Суматра, Целебес и Борнео. Ракетата слезе върху водата край брега на голям остров. Естествено ние не можехме да разчитаме, че ще срещнем на планетите приготвени за нас аеродруми. И затова нашата ракета беше приспособена за слизане и излитане от вода. Брегът, до който бяхме слезли, се оказа нисък и достъпен.

Веднага привлякоха вниманието ни едри плуващи животни, подобни на големи черни лебеди с дълга шия и малка глава на широко тяло. Но когато се доближихме до едно от тях, забелязахме, че шията и тялото на тоя лебед бяха покрити не с пера, а с гладка, лъскава кожа и че вместо дълъг и плосък клон той разтваря зъбеста уста. Това бяха

грамадни влечуги, подобни на плезиозаврите по Земята, както ни обясни нашият палеонтолог.

Докато нашата ракета бавно плуваше към брега, ние забелязахме, че във водата се мяркат риби, различни по вид и големина, плават реснати медузи, главноноги мекотели с големи пипала, малки костенурки... Над спокойната водна повърхност непрекъснато прелитаха, дребни и едри прилепи и по общ изглед, и по летеж. Само главите им бяха по-големи, и в раззиналите им уста се виждаха остри зъби. Когато някое от тях улавяше в летеж от водната повърхност някоя заплесната риба, друго влечуго го подгонваше, за да му отнеме плячката, трети се присъединяваше в гонитбата. През всичкото време във въздуха се мяркаха техните пъргави тела.

Като привързахме ракетата о брега, ние излязохме на просторна ливада, покрита с гъста трева и дребни храсти. Отъпкани пътечки, ту тесни, ту широки отиваха в разни посоки. Ние тръгнахме по една от тях, разбира се, със заредени пушки. След като още веднъж проверихме състава на атмосферата, свалихме кислородните си маски — можехме и без тях. Въздухът на Венера е топъл и влажен, но не затруднява дишането. Недалеч в ливадата пасяха някакви животни, към тях именно се отправихме ние. Из пътя забелязахме, че в тревата сноват малки четириноги, големи колкото котки, тъмножълти, на ивици, и много подвижни — не можехме да ги наблюдаваме.

— Навярно това са бозайници от ранния стадий на развитие. Непременно трябва да се сдобием с някой от тях — каза нашият палеонтолог.

Пасящите животни вдигнаха глави от тревата и ни загледаха учудено. Те бяха по-високи от човешки ръст. „Игуанодони от юрския период“ — ги определи същия учен. По обща форма на тялото игуанодоните приличат на австралийските кенгурута, но са по-едри от тях и покрити с лъскава сивозелена кожа. Главата им е голяма, подобна на конска, шията — дълга, доста тънка, предните крака — мънички. Гледайки ни, те дъвчеха трева, която бяха заграбили с дебелиите си бърни и замахваха глави. А после, изплашени кой знае от какво, хукнаха да бягат, като несръчно, но бързо се надигаха на масивните си задни крака. Палеонтологът ни успя да ги фотографира щом се надигнаха. Игуанодоните късаха тревата наведени, като си помагаша с

предни лапи. Като се отдалечиха, те спряха, обърнаха се към нас и продължиха да дъвчат дебелия стръкове.

Във въздуха на ливадата сегиз-тогиз прехвъркваха, със раззинати зъбести уста летящи влечуги, големи колкото гъски. Аз видях как едно от тях, след като падна като камък в тревата, се издигна, държейки в зъби някакво тъмножълто животинче. Влечугото отнесе плячката си на едно дърво в съседната горичка, към която ние се приближавахме и кацна на един клон, готвейки се да обядва. Нашият палеонтолог се прицели с електрическа пушка и гръмна, влечугото изпусна жертвата си и падна заедно с нея. Когато се приближихме, двете животни бяха вече неподвижни и ние ги прибрахме, за да ги разгледаме по-подробно в ракетата.

Горичката беше от големи папрати, хвощове, растения, подобни на палми, с гъст подраст от най-различни храсти. Нашият ботаник, естествено, накърши клонки с цветовете от разните растения. По листата пълзяха голи и мъхнати гъсеници, сновяха дребни и едри бръмбари, във въздуха се носеха водни кончета и други крилати насекоми, различни по форма и цвят. Те бяха тъй много, че някои постоянно налитаха върху нас и падаха на земята или кацваха по дрехите ни, та ставаше нужда да ги отърсваме. Крилати влечуги, по-пъргави от големите, ги гонеха, ловяха ги и кацваха с плячката си по клоните на дървета и храсти, за да ги погълнат на спокойствие. Горичките, особено откъм засенчената им част, изобилствуваха с тия насекоми и техните преследвачи.

След като отминахме горичката, спуснахме се към пясъка на голямо езеро, обсипано с дребни ясночервени камъчета — представете си тоя чуден пейзаж! Тук веднага се натъкнахме на големи костенурки в момент, когато снасяха яйца. С дебелия си ноктести лапи те разравяха дребните камъчета настрани, изкопаваха дълга трапчина, и после женската, движейки се по продължение на трапчината, снасяше едно след друго десетина бели яйца, а мъжката, която пълзеше малко вляво, ги заравяше. Всички костенурки бяха с тъмножълти щитове, тъмнокафяви по края.

Някакви продълговати хълмове недалеч привлякоха вниманието ни с това, че сякаш потрепваха. Тези движения издаваха, че това са живи същества, а не насипи от дребни камъчета, натрупани от морските вълни. Приближихме се и действително видяхме огромни

животни изтегнати на пясъка. Навярно те си почиваха след обилно ядене. Телата им се издигаха в плоска гърбица, от която на една страна се проточваше надолу грамадна опашка, а на противоположната — тънка шия завършваща с глава, съвсем дребна в сравнение с масата на тялото. Цветът на животните — тъмнокафяво-зелен, с надлъжни потъмни ивици — засилваше подобие то им с наносите от вълните. Над животните се виеха рояци едри мухи и се опитваха да кацнат на гърба им. Потръпвайки, животните отпъждаха досадните кръвопийци.

Спряхме на четиридесетина крачки от животните. Нашият палеонтолог, след като ги поогледа с бинокъла, ни обясни: това са, вероятно, бронтозаври — безобидни животни, които се хранят с водорасли. Те плашат само с масата на тялото си.

Пожелахме да узнаем как ще изглеждат тия земноводни чудовища, когато се изправят в цял ръст. Палеонтологът се приближи към тях и изстреля във въздуха. Бронтозаврите подскочиха — все пак доста чевръсто, като си дадем сметка за размерите на тялото им. С опънати опашки и вирнати глави, те побягнаха, поклащайки се във водата. Те бяха четири. Стъпвайки тежко с масивните си крака, подобни на краката на хипопотам, и разпръсквайки вода на вси страни, те навлязоха в езерото до сред корем, спряха се, като обърнаха глави към нас, загледаха смутителите на обедната им почивка. Сега се виждаше, че гърбът им се издигаше на височината на човек среден ръст с вдигната ръка, а на дължина, от главата до края на опашката имаха двадесетина метра.

— Колко ли растителност трябва да поглъща една такава грамада, за да съществува! — извика учудено ботаникът.

Но изведнъж вниманието ни бе отвлечено от друго животно, което, очевидно забелязало бронтозаврите, бе излязло от гората и, на големи скокове се приближаваше по пясъка към нас.

— Хищник и, навярно опасен! — забеляза палеонтологът.

Нашият пилот, опитен стрелец, се прицели, изчака животното да се приближи, и стреля с дум-дум. Хищникът падна и се замята. Ние предпазливо се приближихме до него, чак когато престана да мърда.

По форма на тялото това животно приличаше на игуанодоните, но беше по-стройно от тях, нещо което улесняваше по-бързите му движения... То имаше по-едра глава с голяма уста и остри зъби, с голям рог на носа и няколко по-малки на шията. Предните му крака

бяха малки, с ноктести лапи, задните — масивни, но не тъй грамадни като на игуанодоните. Тялото му беше покрито с дребни люспи, които не пречеха на движението му. Този хищник, също тъй подобен на кенгуру, както игуанодоните, беше много по-бързоподвижен от тях. Съдейки по бързината на неговия бяг и големите му скокове, той ще да е опасен неприятел на игуанодоните. Но той можеше, очевидно, да завладее и тромавия грамаден бронтозавър, като скочи на долната част на шията и прехапе артериите му.

Едва бяхме успели да разгледаме този люспенник, и от приближилите гъсти облаци заваля дъжд, който ни накара да се отпразвим за нашата ракета и да се скрием в нея. Докато да стигнем, дъждът се превърна в пороен, и през мрежата на валежа не се виждаше почти нищо.

Чакахме няколко часа, но не се забелязваше подобряване на времето. И ние напуснахме през време на дъжда тази мокра планета, чийто красив блясък, при гледане отдалеко очевидно се дължи на гъстата завеса облаци, които обвиват повърхността ѝ и отразяват слънчевата светлина.

Докато седяхме в ракетата и чакахме да спре проливният дъжд, можахме да споделим впечатленията за въздуха на тази планета. Въздухът на Венера е много топъл и влажен. Ние се чувствахме като в парна баня и по лицата ни струеше пот. Слънцето се показваше през облаци само за няколко мига и дискът му изглеждаше два пъти по-голям, отколкото от нашата земя.

На повърхността на Венера прекарахме цяло денонощие, а вън от ракетата едва около шест часа. Но и тази къса екскурзия бе достатъчна за първо запознаване с планетата. Ние не можахме да направим по-далечни излети при това първо прелитане, тъй като нямахме други средства за придвижване по планетата, освен собствените си крака. В ракетата нямаше място не само за автомобил или мотоциклет, но дори и за велосипед. Всъщност велосипед мъчно би ни послужил в тукашните условия.

Ние се издигнахме и, след като отново преминахме гъстите облаци, взехме посока към нашата земя, която от Венера изглеждаше като голяма звезда на небосклона. Интересно беше да се наблюдава как тя постепенно се увеличаваше, а Венера ставаше по-малка. Скоро ние можахме вече да различаваме върху Земята очертанията на моретата

като големи равни тъмни площи, докато материците изглеждаха като неравни петна със светли вериги планини, покрити със сняг, зелени пространства гори, точки — езера и линии — реки. Гледахме как се менеше осветлението, как се местеха очертанията на материците и моретата поради въртенето на планетата.

Когато долетяхме на най-близко разстояние от нашата планета, пред нас, измежду облаци подобни на повлекла памук, се откри западното полукълбо. Тъй като времето беше около пролетното равноденствие, можеше добре да се различи зимната бяла покривка на Канада, пъстрите петна върху пустинната територия в центъра на материка, които преминаваха на юг в жълтите прерии на Тексас, а по на юг — в тъмните нагънати вериги на Кордилерите, сред равнините на Мексико, вече надянали светлата си пролетна премяна. Още по на юг, стеснена между двата океана, пъстрееше Централна Америка с гънки планински вериги.

Ние гледахме разгънатата пред нас карта на материка, който до неотдавна привличаше емигранти от Стария свят, които търсеха там свобода за прилагане на своите сили и способности и бягаха от властта на богаташи, царе и църкви. Уви, тия хора бяха измамани в надеждите си. В наши дни това царство на Жълтия дявол иска да владее цялата планета, заплашвайки я с отвратителните си пипала. Напразни напъни!

Сега надеждите на целия свят са отправени към другата част на планетата, която се показва пред нас, огряна от лъчите на Слънцето. Земното кълбо бавно се въртеше, и пред нас, като на чудесна панорама, минаваха големите простори на нашата съветска родина, оградена откъм запад и откъм изток с цяло съзвездие демократични страни. С възлнение и гордост ние гледахме тая грамадна част от планетата, гдето възтържествуваха най-добрите надежди на човечеството. Ние бяхме представители на страната, която сочи пътя на цял свят.

Но нашата ракета се отдалечаваше вече от Земята.

Ние видяхме диска на Луната с познатите на всички ни морета и пръстени на вулкани. Той скоро остана зад нас. Ракетата летеше по посока към Марс — втората и последна спирка на нашия полет.

Всички уреди за управляване на ракетата действаха безукорно, и ние можехме да отбелязваме приближаването ни към планетата „стъпка по стъпка“ макар че, разбира се, тия „стъпки“ бяха наистина гигантски.

Червеникавата точка на небето ставаше все по-голяма, и ето планетата вече се виждаше като голям диск на черновиолетовия фон на небето. Изведнъж забелязахме голямо бяло петно на горната част на Марс, около северния му полюс и тъмни и светли петна с различни очертания и гъстота върху останалата част на диска. Някои от тях — тъмните — отиваха като тесни прави линии в разни посоки, напомняйки ни за каналите, каквито уж били създадени от разумните обитатели на тази планета, според мнението на някои астрономи, изказано преди повече от половин век. Сегиз-тогиз тия линии се обвиваха сякаш с лека мъгла, което можеше да се изтълкува като наличие на облаци, сиреч на влага, в атмосферата и да ни даде надежда, че на Марс ще се намери и вода. А последната, като море или поне достатъчно голямо езеро ни беше необходима за слизане. Защото, ако на планетата няма тия условия, би ни се наложило само да облетим и да се полюбуваме на нейния образ от височина няколко хиляди метра, тъй като нашата ракета не може да слезе на суша.

Марс постепенно се приближаваше. Все по-ясни и разнообразни ставаха контурите на петната от различни нюанси — зелен, син, виолетов, и границата на бялата площ на Северния полюс се накъса на реснати фестони — това бяха без съмнение краища на зимната снежна покривка. По-ясно взеха да изпъкват и очертанията на светлите червеникави площи с различна гъстота на оцветяването. Забелязахме, че едни площи, светлочервените, имат равна повърхност и, навярно представляваха морета и езера, а други — по-тъмните — бяха набръчкани и най-вероятно, бяха планински възвишения.

Още няколко часа летене, и вече не можеше да се съмняваме, че на Марс има растителност, която заема големи площи и вода, както изглежда, плитки морета и езера, през чиято вода се провижда червеното им дъно.

Като открихме голяма площ вода, от която се отделяха под остър ъгъл два тесни канала, ние успешно се спуснахме върху морската повърхност.

— И тъй, на Марс вие открихте суша и вода, а на сушата — растителност — извиках аз. — Значи изводите на съветските учени, че на Марс има растителност, се потвърждават.

— Малко търпение! — усмихна се летецът. — Всичко ще узнаете. Продължавам поред. Трябва да кажа, че Марс не може да се

похвали с изобилна топлина. Слънчевият диск, наблюдаван от Марс, изглежда два пъти по-малък отколкото от Земята. Слънцето грее далеч не тъй силно както на земята, но затова пък грее равномерно, тъй като на Марс има твърде слаба облачност.

— А какъв е въздухът? — запитах аз. — Свободно ли дишахте?

— Въздухът е разреден, какъвто е у нас на височина три-четири хиляди метра. Но той е по-богат с кислород, отколкото на земята, така че дишането не се затруднява. В състава на атмосферата на Марс няма каквито и да било миризливи или вредни газове, и ние свалихме кислородните си маски.

— И тъй, вие кацнахте без приключения?

— Съвсем свободно — върху спокойна вода.

След кацването покарахме ракетата към брега, но не можахме да го достигнем — навсякъде край брега водата беше плитка. Наложих се да спуснем нашата малка стъваема лодка, предназначена за двама души, и поред да превозим всички. Брегът беше плосък, от червен пясък и дребни камъчета. И почвата на Марс е навсякъде червена. Поради това тази планета дори отдалеч изглежда червена, за което именно са я нарекли с името на бога на войната.

Изкачихме се по широко наклонено пясъчно пространство. Широчината му показваше, че тук водата силно се вълнува и залива големи площи от ниските брегове, сиреч показваше, че тук има силни ветрове. Едва ли широкото пясъчно крайбрежие може да свидетелствува за прилив, тъй като спътниците на Марс са много малки.

— Широките пясъчни крайбрежия може да се обяснят и с това, че моретата на тази планета са твърде плитки и отчасти са изсъхнали — забелязах аз.

— Напълно вярно! Като изминахме тридесетина крачки по пясъка, натъкнахме се пак на ивица вода, която се простираше, далеч и на двете страни — може би останала след последната буря. Не ни се щеше да газим. Най-младият от нас рече да прескочи през това препятствие широко метър и половина — два метра. Той рипна и се понесе изведнъж десетина метра напред и два метра нависоко. Нашият астроном му извика:

— Вие забравихте, че притеглянето на Марс е два пъти и половина по-слабо отколкото на Земята! Затова всяко мускулно усилие

дава тук шест пъти и половина по-голям ефект!

Всички ние разбира се повторихме този скок през водната преграда и започнахме да се издигаме по пясъка на големи скокове състезавайки се помежду си на височина и дължина. По този начин ние лесно преминахме ниските, но широки дюни, които покриваха пясъчното крайбрежие на няколкостотин метра.

Така стигнахме до покрайнината на една гора. Стори ми се, че пак се намирам на Камчатка, в онази ѝ част, обрасла с елхови гори, през които само мечки и кучета могат безпрепятствено да се движат във всички посоки. Тези гори се състояха от дебели колкото човешка ръка стъбла, високи метър и половина — два метра, изкривени на разни страни и на тази височина се превръщаха в цяла мрежа хоризонтални клони.

Листакът създаваше плътна и отгоре почти равна покривка, подобна на дебел килим, постлан на всички страни на известна височина от почвата. Като се наведохме, можахме да гледаме между стъблата, които стояха рядко, от половин до един метър едно от друго, докато на известно разстояние погледът се сблъска с преградата на тези стъбла. Навсякъде помежду се виждаше червена почва, обрасла с дребна и рядка тревица. Наведен, човек можеше да ходи по всички посоки между стъблата, като ги огъва ту надясно, ту наляво, под плътната покривка на листака.

Много ни учуди цветът на тия листа от тъмнозелен до син и виолетов. Кръглите ситно назъбени листа бяха тъмнозелени, едрите перести — виолетови, а дребноиглистите като на нашите борове — сини. След като изминахме тридесетина крачки под този синьо-зелено-лилав свод, ние се спряхме: ако отидехме по-нататък можеше да се объркаме. Мракът под листния свод ставаше все по-гъст, а в заобикалящата ни гора, освен стъбла и дебели клони, на равнището на погледа нищо не се виждаше. Усещаше се задуха и топлина, които сякаш излизаха от червената почва.

Обърнахме се, излязохме накрая на тая чудна гора и изминахме покрай нея на изток около два километра. Пейзажът не се променяше; можеше да се предполага, че цялата растителност на Марс има такъв характер на елшак от камчатски тип. Никъде не се виждаха що годе стърчащи над този килим върхове на дървета — остропирамидални или закръглени куполообразни, както в земните гори.

Повървахме още малко и неочаквано се натъкнахме на обитателите на тези гори. Това бяха четириноги, големи колкото средно-голямо куче, с доста гъста козина. Тя не беше с еднакъв цвят редуваха се по-светли и по-тъмни кафяви отвесни ивици. Светлите ивици по цвят не се различаваха от стъблата на дърветата, и ако животното стоеше неподвижно, то ставаше съвсем незабележимо сред стъблата. Успяхме да забележим, че животните пасяха върху килима от рядка трева по края на гъсталака, като я късаха със устни; очевидно, те бяха тревопасни. Не се виждаха нито рога от каквато и да било форма, нито остри зъби в устата им. Когато се приближихме към тях, за да ги разгледаме по-добре, те вдигнаха глави, погледнаха ни с наперени триъгълни уши, и с грухтене избягаха в гората, която отлично ги скриваше.

Малко по-далеч видяхме и пернати обитатели на гъсталаците. Те бяха големи колкото нашата лещарка и прехвъркваха по повърхността на гъсталака, ловейки нещо с големите си човки — меки плодове или насекоми. Те бяха черни откъм гърба и светлокафяви отдолу и, навярно, имаха гнезда по клоните. А когато над гората се появи по-голяма птица прилична на ястреб, която бавно залетя на кръгове на известна височина, „лещарките“, които по-рано цвърчаха високо, замлъкнаха и се изпокриха от тази очевидно, граблива птица.

Ние повървахме още десетина минути покрай гората и пак се опитахме да проникнем по-навътре в нея.

Строихме се един след друг, за да не се изгубим и, като се понаведохме, навлязохме в гората. И изведнъж усетихме, че под сянката на тоя гъст листак, който образуваше плътен покрив е много по-топло, отколкото на открит въздух. Това ни караше да мислим, че топлината наистина излиза от почвата. Очевидно, топлината идваше от дълбочините на планетата, а гъстата листна покривка на дърветата задържаше тая топлина, като не й позволяваше бързо да се разнесе в прохладния атмосферен въздух на Марс. Нашият астроном имаше походни термометри, и ние определихме, че във въздуха температурата беше +20°C, а в самата почва на дълбочина няколко сантиметра, дори +22°C. Стана ни ясно кое обуславя своеобразната марсова растителност. Тя се е нагодила към слабия източник на топлина, какъвто е слънцето и към по-равномерното сгряване излизащо от

недрата на планетата, които очевидно пазят още големи запаси от топлина.

Заинтересувахме се, разбира се, и от температурата на морето на Марс.

Като се върнахме от гората на брега направихме измервания и се убедихме, че морската вода също беше топла и имаше +20°C, докато температурата на въздуха на сянка през ясни слънчев ден достигаше едва +10°C.

Недалеч от пясъчното крайбрежие видяхме червени възвишения и се запътихме към тях, тъй като гората от камчатски тип, населена с грухтящи четириноги, не представляваше вече голям интерес. Колкото повече гъсталакът се приближаваше до пясъка, толкова повече той оредяваше и ставаше по-нисък. После започваха чисти пясъци. Това бяха редици дюни от светло червен дребен пясък, обърнати с полегатите си, изложени на вятъра, склонове към морския бряг и все по-високи от противоположната страна. Ние се изкачихме по наведения склон на дюните до върха и видяхме напред все такива дюни една редица след друга. Очевидно ветровете упорито духат тук откъм морския бряг към вътрешността на страната. Можем да си представим какви страшни бури стават тук при лошо време в земното полугодие!

Тъй като денят вече клонеше към залез ние се върнахме назад. По дюните нямаше растителност, само надалеч тук там се виждаха отделни снопчета треви и дребни бодливи храстчета.

След като се върнахме към мястото дето бяхме кацнали, ние стигнахме по вода до ракетата. Вечеряхме, споделихме впечатления, записахме ги всеки със свои коментари и легнахме да спим.

Денонощието на Марс е с половин час по-дълго от земното. През нощта ние можахме добре да си отпочинем. А на сутринта, след като закусихме, започнахме да се готвим за по-нататъшно пътуване.

Отплувахме с ракетата по море. Пейзажът отначало имаше същия характер — покрай брега се простираха гори от камчатски тип. Ние ги изучавахме от прозорците на нашата ракета, която плуваше покрай брега на известно разстояние, там гдето беше достатъчно дълбоко.

Но ето че в гората се появи прекъсване; оттук по посока на север се простираше широк канал, от двете страни на който растяха същите

дървета.

Ние завихме и заплувахме по канала, следейки дълбочината на водата, за да не попаднем на плитчина. Във водата се виждаха риби, различни по големина и цвят, малки костенурки, а по повърхността плаваха черни птици. Последните при нашето приближаване бързо полетяваха, но нашият зоолог успя да определи, че те са подобни на птеродактили, т.е. на влечугите от кредния период. Биеха на очи техните големи глави, зъбести човки и тежкия им пърхащ полет, като у прилепите; тялото им беше покрито по-скоро с дребни люспи, отколкото с пера. Те плаваха бързо и като се гмуркаха да гонят риба, почти цели се скриваха под водата. Но в навечерието ние видяхме в гората истински птици, така че можехме да заключим, че на Марс има разнообразна орнифауна.

Каналът ту силно се стесняваше и ставаше плитък, ту се разширяваше и ставаше дълбок. Не забелязахме следи, които биха говорили за изкуствения му произход. Предложението, че каналите на Марс са създадени от разумни същества, за сега не се потвърждаваше. И двата бряга на канала бяха обрасли с храсти, чиито клони се спускаха към водната повърхност. С бинокъла видяхме, че тези храсти са покрити с едри плодове.

Каналът скоро се стесни и стана тъй плитък, че бе твърде рисковано да се движим по-нататък. Върнахме се назад и изплувахме отново на морския простор. Тук заплувахме по предишната посока. След час или час и половина храсталаците по брега започнаха да оредяват. Между тях се появиха червени пясъчни възвишения, а после започнаха чисти пясъци, подобни на видените в навечерието, с редица дюни, които ставаха все по-високи с отдалечаването им от морския бряг и представляваха пълна пустиня. Ние плувахме покрай брега на тая пустиня около два часа и, като не видяхме признаци за промяна на пейзажа, решихме да завършим с това нашето разузнаване по повърхнината на планетата.

Можеше да се заключи, че последната представлява ландшафт само от трите отбелязани от нас вида: плитки морета, в които живеят риби, костенурки и птеродактили; гъсталаци от камчатски тип, обитавани от няколко вида четириноги и птици и съвсем пустинни сипкави хълмисти пясъци. Можеше да се предполага, че покрай двата полюса има и снежна поля, които лете почти изчезват.

Не срещнахме големи неравности на релефа, като планински вериги и възвишения. Такива не забелязахме и при летенето си около планетата. Може да се мисли, че повърхнината на Марс отдавна е изравнена от процесите на ерозията. Единствени неравности представляват дюнните пясъчни редове, натрупани от ветровете.

Трябва да забележим, че водата в моретата на Марс навсякъде гдето я опитвахме, беше почти прясна, така че свободно можехме да я пием; в канала беше съвсем прясна. Каналите навярно получават вода от топящите се полярни снежни полета. В гъсталаците пък се събира влага, която се сгъстява от въздуха и дюнните площи, поради рязкото понижаване на температурата нощем даже лятно време. Това последното забелязахме през нощта, която прекарахме на морето на Марс. Беше всред лято, а след залез слънце температурата на въздуха спадна до +2–4°C.

Налага се да допуснем, че животът върху планетата във вид на малко разнообразни животински и растителни форми е ограничен от площите гъсталак, които се нагряват от излизащата от дълбочините подземна топлина, която се разпространява и в съседните плитки морета. Изстудените пък части от повърхността на планетата под действието на вятъра, са превърнати в неплодни пясъчни пустини. Силните колебания на температурата в тия площи са подпомагали тия процеси.

Ще спомена още, че от двата спътника на Марс — Фобс и Даймос, твърде малки и близки до планетата, ние видяхме само единия — като доста светла малка луна, която бързо се движеше по небето и изгряваше на запад. Нашият астроном ни осведоми, че плътността на Марс е едва 3.8, т.е. по-малка от земната (5.5), и затова може да се предполага, че тази планета съвсем няма метално плътно ядро или пък че то е твърде малко. Огромното развитие на пясъчни площи отговаря на тия особености на вътрешния строеж на планетата.

Вечерта на втория ден, като видяхме нашата Земя пред себе си на небосклона ние се вдигнахме за обратно прелетяване, което завърши напълно благополучно.

Това беше първото посещение на планетите. След него ще последват по-продължителни експедиции, които ще открият, вероятно още много нови неща. Съветските изследователи първи стъпиха на

тези планети. Можем да бъдем сигурни, че те ще разкрият напълно всичките загадки на „другарите“ на Земята от слънчевата система.

[1] В. А. Обручев, Земята на Санников. ↑

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
3,4/1950-51 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.